

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันได้มีการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจการเมือง สังคมและ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ความเป็นอยู่ และสภาพสังคมส่วนใหญ่มีความเจริญทัดเทียมนานาอารยประเทศทั่วโลก แต่ตามสภาพความเป็นจริงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อมที่เป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศนั้น ไม่สามารถสร้างความเจริญในทุกพื้นที่ทุกชุมชนได้ ดังนั้นจึงเกิดความเจริญขึ้นเฉพาะกับสังคมบางส่วนและคนบางกลุ่มเท่านั้นที่สามารถปรับตัวให้ผสมกลมกลืน และดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งยังมีประชากรอีกบางส่วน ที่มีปัญหาในการที่จะปรับตัวให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่กำลังเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเจริญทางด้านเศรษฐกิจที่กำลังอยู่ในอัตราที่สูงย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และมีความสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้นเป็นเหตุให้ผู้ปรับตัวไม่ได้ต้องหาทางดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด จนถึงขั้นการก่ออาชญากรรม ซึ่งแสดงถึงทรัพยากรมนุษย์ขาดคุณภาพ

รัฐบาลได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 พ.ศ. 2520-2524 เป็นต้นมา จนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ซึ่งเน้นนโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาทั่ว ๆ ไป รวมทั้งผู้ที่ต้องโทษในทัณฑสถานวัยหนุ่มของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จัดเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา แก่ไข ฟิ้นฟูจิตใจ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้มีความสำนึกผิดซึ่งการให้การศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่ได้ผลดีกว่าวิธีอื่น ดังในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ (2519) ทรงพระราชทานแก่ครู นักเรียน

๗ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานมีความตอนหนึ่งว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติก ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวกได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว ในทำนองเดียวกัน สุวิทย์ นิ่มน้อยและคณะ (2530) ได้สรุปข้อความสำคัญจากการประชุมสมาคมแพทยศึกษาที่เมืองซินซินนาติ (Cincinnati) ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีความสำคัญตอนหนึ่งว่า การศึกษาเป็นกำลังอันสำคัญอย่างยิ่งอย่างหนึ่ง ในการช่วยให้อาชญากรที่เคยกระทำความผิดมาแล้วให้กลับตัวเป็นคนดี กระตุ้นให้มีความทะเยอทะยาน มีจุดมุ่งหมายอันสูงส่งในชีวิต และเป็นสิ่งทดแทนที่ดีในการแสวงหาความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของวิจิตรศรีสะอาด (2513) ที่ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคนตามความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการศึกษาเป็นรากฐานและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่กำลังเร่งรัดให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน ที่กำลังเปลี่ยนแปลงและเจริญทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะอำนวยผลให้นักศึกษาที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทุกสถานวัยหนุ่มให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ ใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไปเมื่อพ้นโทษ จากสถิติการศึกษาของทุกสถานวัยหนุ่ม (2535) ปรากฏว่าผลการสอบวิชาบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในปีการศึกษา 2535 ในทุกสถานวัยหนุ่ม ผลการสอบของนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำคือ ระดับคะแนนเฉลี่ย 1 มีจำนวนถึงร้อยละ 71

จากความคิดเห็นของเสนห์ เพชรสม (2535) ได้กล่าวถึง สาเหตุหนึ่งที่มีส่วนที่ส่งผลให้การเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำนั้นคือ การขาดความสนใจในการเรียนของนักศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจัดการศึกษาในทุกสถานวัยขาดประสิทธิภาพ ผู้เรียนยังไม่บรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนเท่าที่ควร ส่วนองค์ประกอบที่ทำให้นักศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนนั้นได้แก่ การสอนของครูซึ่งเป็นส่วนสำคัญ ถ้าครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวโดยที่นักศึกษาไม่ค่อยมีโอกาสร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาที่กำลังเรียนอยู่ เพราะการที่ครูใช้วิธีการสอนดังกล่าวเป็นประจำย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียน ทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนั้นการเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่

เหมาะสมจึงมีความสำคัญต่อการสอนอย่างยิ่ง ดังที่นิโบล นิมกิงรัตน์ และดร. ชาญ ชาญตระกูล (2526) ได้ศึกษาวิธีการสอนพบว่าคุณลักษณะและวิธีการสอนของครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ครูจะต้องเลือก และคำนึงถึงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และในบางครั้งก็อาจใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีการประกอบกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจ เพราะเมื่อคนเรามีความสนใจในสิ่งใดก็จะเรียนรู้ในสิ่งนั้นได้ดี และย่อมส่งผลให้การเรียนดีขึ้น

ฉะนั้นในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในทัศนสถานวัยหนุ่ม ซึ่งจะต้องเร่งสร้างความสนใจในการเรียนให้เกิดแก่ผู้เรียน เพราะเมื่อนักศึกษาสนใจสิ่งใดก็จะเรียนรู้สิ่งนั้นได้ดี ดังคำกล่าวของกมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2528) ที่กล่าวว่า ความสนใจเป็นองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีได้เป็นอย่างมาก ถ้าบุคคลใดมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนใด ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อบทเรียนนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ความสนใจเป็นลักษณะที่มีจิตใจจดจ่ออยู่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเมื่อเกิดนาน ๆ แล้วทำให้เกิดความตั้งใจ ด้วยเหตุนี้ ผู้เรียนที่มีความสนใจในการเรียนจะทำให้เกิดความตั้งใจในการเรียนด้วย และการเรียนด้วยความสนใจผู้เรียนย่อมมีสมาธิในการเรียน เมื่อมีสมาธิก็สามารถติดตามเนื้อหาวิชาที่เรียนได้โดยตลอด ดังที่ มาร์ริน เพาเวล (Marrin Powell, 1963) ได้ให้ทัศนะโดยสรุปว่าความสนใจเป็นแรงผลักดันอันดับหนึ่งที่ทำให้บุคคลกระทำการใดสำเร็จลุล่วงได้ ถ้าบุคคลใดมีความสนใจในงานใดหรือกิจกรรมใดแล้ว บุคคลนั้นจะมีแรงกระตุ้นสูงในการทำงานนั้นด้วย

ความสนใจเกิดขึ้นด้วยสาเหตุหลายประการด้วยกัน สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม (2518) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความสนใจในการเรียนไว้ ดังนี้

1. เกิดจากผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ
2. เกิดจากผู้สอนสร้างแรงจูงใจและสิ่งเร้า
3. ผู้เรียนมีความถนัดและมีประสบการณ์
4. กิจกรรมการสอนมีความหมายต่อผู้เรียน
5. กิจกรรมที่จัดเป็นสิ่งแปลกใหม่ทำให้ผู้เรียนตื่นเต้น
6. กิจกรรมและเนื้อหาวิชามีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน

ในการเรียนการสอนนั้นสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือช่วยเสริมความสนใจในการเรียนให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนนั้นประกอบด้วยสาเหตุสำคัญหลายประการด้วยกัน ดังที่ พันทิพา อุทัยสุข (2523) ได้กล่าวถึงสาเหตุต่าง ๆ โดยแยกออกเป็นกลุ่มสำคัญ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เพื่อน มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมชั้นเรียนทั้งด้านการเรียน การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการแสดงออก
2. ครู มีความสำคัญโดยตรงกับกระบวนการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียน
3. สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน ซึ่งรวมทั้งสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน นอกห้องเรียน สิ่งแวดล้อมทางบ้านและชุมชน

ความคิดเห็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ สมบูรณ์ ประสพเนตร ผู้อำนวยการทัตสถานวิทยุหน้บบางเซน (สัมภษณ้ 27 ก.พ. 2536) ที่ให้แนวคิดถึงสาเหตุของความสนใจการเรียนไว้ 2 ประการคือ

1. ครูผู้สอน เป็นบุคคลที่จะต้องสร้างสิ่งเร้าให้ผู้เรียนสนใจการเรียน ครูจะต้องมีประสบการณ์ มีเทคนิคในการจัดทำอุปกรณ์การสอน การใช้สื่อการสอนได้เหมาะสม และครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี มีคุณธรรม
2. กลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน เป็นกลุ่มคนที่สำคัญในการชักจูงเพื่อนร่วมชั้นเรียนให้เกิดความสนใจในการเรียน เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในวัยรุ่นจะมีความคิดเห็นคล้ายตามเพื่อนมากกว่าบุคคลอื่น ถ้าเพื่อนสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นในห้องเรียนก็จะทำให้อยากเข้าชั้นเรียนด้วยความสนใจ

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนนั้นจะต้องคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการเข้าใจสาเหตุของการเกิดความสนใจนั้นเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว ซึ่งจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เช่น สุชา จันทร้เอม และสุรางค์ จันทร้เอม (2518) พันทิพา อุทัยสุข (2523) และสมบูรณ์ ประสพเนตร (2536) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจการเรียนไว้หลายประการ แต่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพทั่ว ๆ ไปในทัตสถานวิทยุหน้บ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสาเหตุของความสนใจในการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น ในหัตถสถานวัยหนุ่มในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านเพื่อนร่วมชั้นเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ว่าจะ เป็นสาเหตุของความสนใจในการเรียนของนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพียงใด เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษา ในหัตถสถานให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อสังคมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสาเหตุของความสนใจในการเรียนของนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในหัตถสถานวัยหนุ่ม ในด้านครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มประชากรในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในหัตถสถานวัยหนุ่ม พระนครศรีอยุธยา มีนบุรี บางเขน และนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด
2. ตัวแปรที่ศึกษา การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสาเหตุของความสนใจในการเรียนของนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในหัตถสถานวัยหนุ่ม ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ด้านครูผู้สอน
 - 2.2 ด้านเพื่อนร่วมชั้นเรียน
 - 2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.4 ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาสาเหตุของความสนใจในการเรียนของนักศึกษาเป็นต้นนะตามความคิดเห็นของนักศึกษาเท่านั้น
2. คำตอบที่ได้จากการสอบถาม เป็นคำตอบที่เชื่อถือได้ ผู้ตอบตอบด้วยความจริงใจ
3. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในหัตถสถานวัยหนุ่ม พระนครศรีอยุธยา มีนบุรี บางเขน และนครศรีธรรมราช ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2536

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย จึงได้กำหนดความหมายของคำเหล่านี้ไว้ดังนี้

1. สาเหตุของความสนใจในการเรียน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน และมีความสำคัญที่จะทำให้เกิดความสนใจในการเรียน ได้แก่ ครูผู้สอน กลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
2. นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ หมายถึง ผู้เรียนหรือผู้ที่เข้ารับการการศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้เรียน เป็นนักศึกษาในหัตถสถานวัยหนุ่ม ในการเรียนการสอนมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดรู้จักแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ดำเนินการสอนและจัดกิจกรรมผู้ที่จบการศึกษาจะได้รับหนังสือรับรองวุฒิศักดิ์และสิทธิ เท่ากับในระบบโรงเรียนทุกประการ
3. หัตถสถานวัยหนุ่ม หมายถึง สถานที่ควบคุมผู้กระทำผิดที่เป็นชายอยู่ในวัยรุ่นหรือวัยหนุ่มที่มีอายุ 18-25 ปี ซึ่งเป็นการกระทำผิดครั้งแรก และอยู่ในความควบคุมของกรมราชทัณฑ์ หัตถสถานวัยหนุ่มมี 5 แห่ง คือ หัตถสถานวัยหนุ่มกำแพงเพชร พระนครศรีอยุธยา มีนบุรี บางเขน และนครศรีธรรมราช แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งทางหัตถสถานเปิดดำเนินการ มีอยู่ 4 แห่ง คือที่ หัตถสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา มีนบุรี บางเขน และนครศรีธรรมราช

4. ความสนใจในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่มีใจจดจ่อ รู้สึกชอบ พอใจ เกิดความเพลิดเพลิน ในการเรียนการสอนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในหัตถสถานวัยหนุ่ม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงสาเหตุของความสนใจในการเรียนของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในหัตถสถานวัยหนุ่ม
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการที่จะพัฒนาปรับปรุงสิ่งที่เป็นสาเหตุของความสนใจในการเรียน เช่น ครู เพื่อนร่วมชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพของการเรียนในหัตถสถานวัยหนุ่ม
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาพิจารณา จัดกิจกรรมอันเป็นการยกระดับความรู้ คุณภาพการศึกษาและบุคลิกภาพของนักศึกษาในหัตถสถานวัยหนุ่มให้เกิดประโยชน์กับนักศึกษาภายหลังที่พ้นโทษ ให้มีความพร้อมที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและภาคภูมิใจ
4. เป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้สนใจ จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหัตถสถานวัยหนุ่มต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย